

การศึกษาความต้องการด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดตาก

The Study of Demand for Health Tourism Service in Tak Province

สุวรรณี ศรียาบ¹ ภาคภูมิ ใจชมภู² ศิวศิษฐ์ ปิจมิตร² และ ปริดา จิวปัญญา²

¹ศูนย์พัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาชีพและเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

² คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

Suwannee Sriyab¹ Pakpoom Jaichomphu² Siwasit Pitjamit² and Parida Jewpanya²

¹Center of Excellence for Vocation and Technology, Faculty of Engineering,

Rajamangala University of Technology Lanna Tak

²Faculty of Engineering, Rajamangala University of Technology Lanna Tak

วันที่รับ (Received) : 11 August 2022

วันที่แก้ไขเสร็จ (Revised) : 28 November 2022

วันที่ตอบรับ (Accepted) : 30 November 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก 2) ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก 3) ศึกษาความต้องการในการรับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลทั่วไปกับพฤติกรรมการเดินทางเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามด้วยวิธีสุ่มแบบบังเอิญจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวน 100 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัย พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นักท่องเที่ยวสนใจ ได้แก่ การไหว้พระทำบุญ การรับประทานอาหารเช้าประจำถิ่น การนวดแผนไทย การเสริมความงาม โดยเป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คาดหวังค่าใช้จ่ายต่อครั้งไม่เกิน 10,000 บาท มีการสืบค้นข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวจากคนรู้จักเป็นหลัก นิยมเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวและเพื่อนด้วยรถยนต์ส่วนตัว และพบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการในการรับบริการในด้านที่พัก ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านบุคลากร ด้านระบบคมนาคมและด้านอาหารและเครื่องดื่ม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อมูลทั่วไปในด้านช่วงอายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ โรคประจำตัว และระดับความสนใจสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว การศึกษานี้ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และความต้องการในการรับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดตาก เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับนักท่องเที่ยวและตอบโจทย์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในระดับพื้นที่ต่อไป

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ; ความต้องการของนักท่องเที่ยว; จังหวัดตาก; พฤติกรรมนักท่องเที่ยว; การพัฒนาการท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the travel behavior of tourists, 2) to study the tourists behavior to promote health, 3) to study the demand for health tourism services for tourists who traveled in Tak Province, and 4) to analyse the correlation between demographic data and tourist behavior. The quantitative research methodology was used in this study. To collect data from a sample of 100 Thai and foreign tourists, this study used questionnaire with accidental sampling technique. The data was analyzed using frequency, percentage, mean, and Chi-squared test. The results revealed that the health tourism activities that tourists are interested in included making merit, eating local food, Thai massage, and beauty treatment. The purpose of travel is to recreation with the expected cost less than 10,000 baht and tourists mainly search for information from friends and family. In addition, tourists often travel with family and friends using private cars. It is also found that tourists needed services in accommodation, products and services, personnel, transportation systems, and food and beverage at a high level. The results revealed that demographic data included age, educational background, occupation, congenital disease, and level of health interest correlated with health-promoting travel behaviors of tourists. This study addressed the tourists travel behavior, the tourism behavior to promote health, and the demand for health tourism services for tourists who traveled in Tak Province. The results can be utilized to develop and promote of health tourism in Tak Province which will benefit tourists and develop tourism links at the local level.

Keywords: Health Tourism; Tourist Demand; Tak Province; Tourist Behavior; Tourism Development

บทนำ

การท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งสามารถดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติได้มากกว่า 30 ล้านคนต่อปี โดยคิดอันดับ 1 ใน 10 สถานที่ท่องเที่ยวชั้นนำของโลก (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) จึงนับได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่สร้างเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจ เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเมืองรอง (Less visited area) เพื่อช่วยส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจภายในพื้นที่ชุมชน (โพสตร์ทูเดย์, 2562) จึงทำให้ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวภายในประเทศเติบโตขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และเกิดการหมุนเวียนรายได้ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาด้านความต้องการในการบริการการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากการทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวจะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถเตรียมการด้านการบริการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

จังหวัดตากเป็นจังหวัดชายแดนที่มีความสำคัญจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ นับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่งดงามหลายแห่ง

นอกจากนี้จังหวัดตากยังเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ถึง 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง อุทัยธานี กาญจนบุรี สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ (วิกิพีเดีย, 2565) โดยเอกลักษณ์ของจังหวัดตาก สรุปลงได้ตามคำขวัญที่ว่า “ธรรมชาติน่าыл ภูมิพลเขื่อนใหญ่ พระเจ้าตากเกรียงไกร เมืองม่และปางาม” (สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดตาก, 2565) จึงทำให้จังหวัดตากได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว โดยมีนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จากการที่จังหวัดตากมีแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์นั้น ทำให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนพยายามที่จะส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวภายในจังหวัดตากเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) ซึ่งหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (พรณี ตั้งใจสถาปัตยกรรม, 2560) จากเหตุผลที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เริ่มหันมาใส่ใจสุขภาพกันมากขึ้น มีการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามแหล่งท่องเที่ยวได้จัดขึ้น อีกทั้งจังหวัดตากยังมีความเหมาะสมสำหรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่ว่าด้วยการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมรักษาฟื้นฟูสุขภาพ ทำให้นักวิจัยมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพและความต้องการในการรับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับนักท่องเที่ยวและตอบโจทย์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในระดับพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาความต้องการรับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลทั่วไปกับพฤติกรรมการเดินทางเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความต้องการด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดตาก สามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎีที่มีความสำคัญกับงานวิจัย ดังนี้

1. ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางไปยังอีกสถานที่หนึ่งของบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะด้วยความสมัครใจเป็นการชั่วคราว การท่องเที่ยวเกิดจากกระบวนการจัดการต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบทำให้การท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของบุคคลและคณะบุคคล (ไพศาล กาญจนวงศ์, 2565)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวตามกรุงเทพฯ และเมืองท่องเที่ยวสำคัญ อาทิ ภูเก็ต พัทยา และเชียงใหม่ ซึ่งพร้อมในด้านบริการทางการแพทย์และบริการด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ บริการด้านการแพทย์ที่นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมใช้บริการในไทย ได้แก่ การตรวจเช็คสุขภาพ การทำเลสิก ศัลยกรรมความงาม ทันตกรรม การผ่าตัด และการพักผ่อน เป็นต้น นอกจากนี้บริการด้านแพทย์ทางเลือกของไทย อาทิ นวดแผนไทย และสปา มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับไปทั่วโลก ส่งผลให้

นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาใช้บริการในไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมตั้งแต่การเดินทางเข้ามาใช้บริการไปจนถึงการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมทางการแพทย์และการแพทย์ทางเลือก (พรรณณี ตั้งใจสถาปัตยกรรม, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาจแบ่งออกได้ตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้

(1) การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อนหรือที่พักแรมอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการและมีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การนวด อบ ประคบสมุนไพร การบริการสวดมนต์บำบัด (Aroma Therapy) และวาริบำบัด (Water Therapy)

(2) การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการท่องเที่ยวไปรับบริการบำบัดรักษาสุขภาพการรักษายาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การทำฟันและการรักษาสุขภาพฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม การผ่าตัดแปลงเพศ และอื่น ๆ เป็นต้น โดยทั่วไปจึงมักมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่บรรจุโปรแกรมการเข้ารับบริการบำบัดรักษาโรค การรักษายาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งประโยชน์ต่อการรักษาฟื้นฟูสุขภาพนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ (นันทพรรณ พูลอ่ำ, 2565)

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สุภาวรรณ สุวรรณสิงห์ (2562) ได้ศึกษาความพึงพอใจ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปัญหาอุปสรรคและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย พบว่า (1) ความพึงพอใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ในด้านสถานที่เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านราคา (2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 1 ครั้ง ด้วยตัวคนเดียว และสนใจในด้านสวดมนต์บำบัด (Aroma Therapy) (3) ปัญหา อุปสรรค และเสนอแนะแนวทางการพัฒนา พบว่า ลูกค้าต้องการความสะดวกและต้องการให้แสดงจุดขายให้ชัดเจน เน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านสุขภาพเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เพิ่มมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ รุ่งฟ้า สะแกกลาง (2561) ได้ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ มีระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว 2-3 วัน มีผู้ร่วมเดินทางเดินทาง 3-5 คน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว 1,501-3,000 บาท/ครั้ง นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ชัยธวัช ศิริบรรพตพิทักษ์ (2564) ที่ได้ศึกษาความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยสมุนไพรและแพทย์แผนไทยจังหวัดมหาสารคาม และพบว่านักท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่อายุระหว่าง 51-60 ปี ค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อออนไลน์และคนรู้จัก เดินทางท่องเที่ยวพร้อมครอบครัว ส่วนใหญ่ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน และไหว้เคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กิจกรรมด้านสุขภาพที่นักท่องเที่ยวสนใจได้แก่การนวด อาหารพื้นบ้าน การใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและอาหารสุขภาพ นอกจากนี้ นภัทรหทัย เกาตระกูล และภัทรพรรณ วรรณลักษณ์ (2563) ได้ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว และมากับเพื่อน มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยว คือ

พักผ่อนหย่อนใจ โดยผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในกิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในกิจกรรมอาหารและเครื่องดื่มสุขภาพ อีกทั้งงานวิจัยของ มนต์ เจริญ (2564) ที่ศึกษาพฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชาวไทยผู้ที่สนใจท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจทำกิจกรรมเชิงสุขภาพภายนอกโรงแรมที่เป็นลักษณะ การผจญภัย เดินป่าชมธรรมชาติ ปั่นจักรยานและถนนคนเดิน โดยนักท่องเที่ยวจะใช้บริการกิจกรรมการกวดจุด นวด สปา อโรมาเธอราพี รับประทานอาหารพื้นเมือง ฟังดนตรีชมการแสดงพื้นถิ่นภายในโรงแรม

ชัยนันต์ ไชยเสน (2562) ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและนวัตกรรมการพัฒนาอาหารเพื่อสุขภาพ สำหรับโรงแรม ในจังหวัดภูเก็ต พบว่าอาหารเพื่อสุขภาพสามารถสร้างความเชื่อมโยงกับโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่างๆ ได้ ร้านอาหารในโรงแรมของจังหวัดภูเก็ต สามารถนำตัวอย่างรูปแบบของนวัตกรรมบริการเชิงส่งเสริมสุขภาพมาเป็นต้นแบบ นำไปเชื่อมโยงกับนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เดินทางมายังจังหวัดภูเก็ต จะทำให้ร้านอาหารเพิ่มทางเลือกให้นักท่องเที่ยว สร้างมูลค่าเพิ่ม และประชาสัมพันธ์อาหารไทยเพื่อสุขภาพที่ให้ผลในการบำรุงรักษาหรือบำบัดโรค แต่ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรให้มี ความรู้ ทักษะ เกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพ และเข้าใจพฤติกรรมมารับประทานอาหารเพื่อสุขภาพของนักท่องเที่ยวในแต่ละสัญชาติเพื่อส่งมอบบริการที่เหนือความคาดหวังและเกิดความประทับใจ

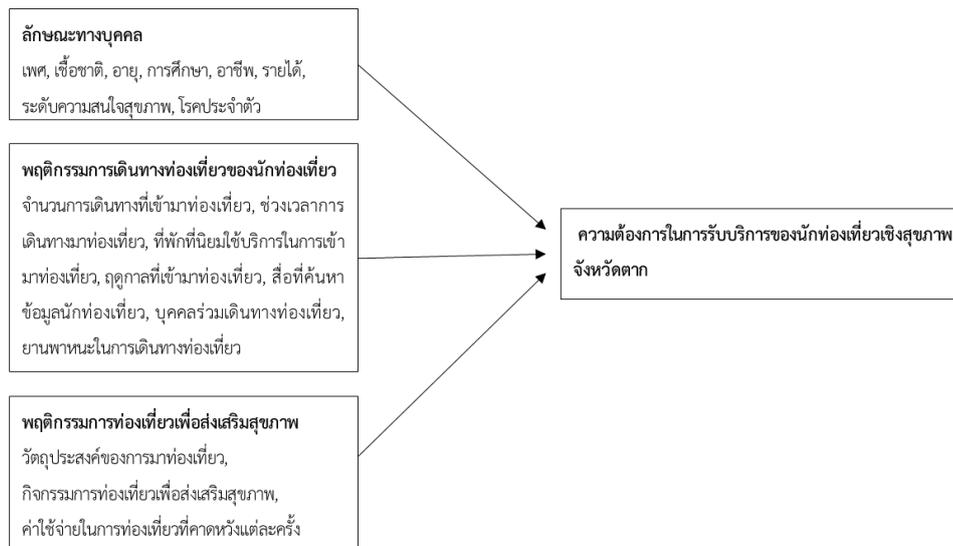
วุฒิชชาติ สุนทรสมัย และปิยะพร ธรรมชาติ (2559) ได้ศึกษาศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพในการพัฒนาเครือข่ายชุมชนของจังหวัด ปราจีนบุรี ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐด้านการท่องเที่ยว ตัวแทนกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน ตัวแทนชุมชนจำนวน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มชุมชนและตัวแทนชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ กลุ่มปลูกและแปรรูปสมุนไพรไทยมีความสนใจและเข้าใจในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอย่างดี มีความรู้ด้านสมุนไพรและการบำบัดเพื่อสุขภาพ รวมถึงชุมชนเองก็มีศักยภาพเพียงพอต่อการรวมกลุ่มในการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ด้านการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพ การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชนโดยทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนเริ่มตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้มแข็งด้านเครือข่ายและทำให้เกิดศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชนรวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายของธุรกิจชุมชน อันนำมาซึ่งการพัฒนาเครือข่ายชุมชนอย่างยั่งยืน ทัชชญา ทรงอิทธิสุข (2560) ได้ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากมุมมองของนักท่องเที่ยว โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 3 แหล่ง ได้แก่ น้ำพุร้อนแม่กาษา อุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ และวัดไชยวัฒนาราม และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเชิงลึก จำนวน 9 คน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 3 แหล่งในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ดังนี้ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น มีการดูแลความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวและมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม รวมถึงการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น อีกทั้ง ปรีดา ศรีเมฆ (2560) ยังได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด ว่ามีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด สำหรับในส่วนของแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนว่ามีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด

สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภคินี วัชรปรีดา (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยชุมชนในจังหวัดนครพนม ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกต ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นมาและปัจจัยของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยชุมชนในจังหวัดนครพนมมาจากความต้องการของชุมชนในการที่จะรักษาภูมิปัญญาด้านอาหารและสมุนไพรของชุมชนเอาไว้ และต้องการสร้างรายได้เสริม โดยในกระบวนการของการจัดการท่องเที่ยวประกอบด้วยการจัดการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว การจัดการด้านการบริการการท่องเที่ยวในชุมชนและการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการจัดการท่องเที่ยว 2 ระดับ ได้แก่ ภาคีในระดับชุมชนและระดับจังหวัด ซึ่งภาคีทั้ง 2 ระดับนี้เป็นที่มาขององค์ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวและเป็นองค์กรหรือหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่าปัจจัยที่กระตุ้นนี้ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านดี ลัดดา ศรีอัมพรเอกกุล (2560) ได้ศึกษาองค์ประกอบของกลยุทธ์และพัฒนากลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวระดับเมืองรองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า องค์ประกอบของกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวระดับเมืองรองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุคุณภาพ โดยนำเสนอกลยุทธ์ภายใต้แนวคิดที่ชื่อว่า “MADE MISS” หรือเที่ยวเมืองรองทำให้คิดถึง โดยสามารถสื่อความหมายได้ว่าเมื่อนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้มาท่องเที่ยวเมืองรองแล้วจะทำให้เกิดความคิดถึง เกิดความฉิวฉิว ซึ่งงานวิจัยนี้ช่วยให้ภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการนำกลยุทธ์แต่ละด้านมาเป็นตัวขับเคลื่อนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแต่ละที่ยังขาดการศึกษาด้านความต้องการในการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และยังคงพบปัญหาและอุปสรรคในด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ อาทิ นักท่องเที่ยวต้องการความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยวและต้องการให้มีการแสดงจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวให้ชัดเจน โดยเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการทางด้านสุขภาพเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีแนวคิดในการศึกษาความต้องการในการรับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก ตลอดจนพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับนักท่องเที่ยวและตอบโจทย์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในระดับพื้นที่ต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพและความต้องการในการรับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อให้ความครอบคลุมและเกิดการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยในการศึกษาความต้องการด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดตาก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอวังเจ้า อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภออุ้มผาง อำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ จำนวน 100 คน ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอวังเจ้า อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภออุ้มผาง อำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตาก ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอวังเจ้า อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภออุ้มผาง อำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง จำนวน 100 คน

เครื่องมือการวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยเป็นแบบสอบถามซึ่งมีทั้งคำถามแบบปลายปิด (Close – ended Questionnaire) และปลายเปิด (Open – ended Questionnaire) รายละเอียดในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (General Information of The Respondents) ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (Travel Behavior of Tourists) ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Travel Behavior to Health and Wellness) ส่วนที่ 4 ความต้องการในการบริการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Needs of wellness tourists in wellness tourism services)

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เคยมาใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดตาก โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) แบบสอบถามส่วนที่ 1-3 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ด้วยวิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

(2) แบบสอบถามส่วนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistic Package for Social Science หรือ SPSS) กำหนดเกณฑ์ในการกำหนดค่าคะแนน ตามหลักของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง มีความต้องการในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง มีความต้องการในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง มีความต้องการในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง มีความต้องการในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

(3) วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของข้อมูลทั่วไปกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยวด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เคยมาใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดตาก จำนวน 100 คน ผลการศึกษาประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ (1) ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ผลการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (3) ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (4) ผลการศึกษาความต้องการในการบริการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและ (5) ความสัมพันธ์ของข้อมูลทั่วไปกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เคยมาใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำนวน 100 คน จำแนกตามเพศ เชื้อชาติ ช่วงอายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โรคประจำตัวและระดับความสนใจสุขภาพ พบว่า นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 55 และเพศชายร้อยละ 45 แบ่งเป็นเชื้อชาติไทยร้อยละ 90 เชื้อชาติจีน ร้อยละ 8 และเชื้อชาติเยอรมัน ร้อยละ 2 โดยมีช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 35 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 20 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 16 อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 14 อายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9 และอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 6 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 21 อาชีพอิสระ/ค้าขาย ร้อยละ 20 นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ร้อยละ 17 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 16 อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 16 และพนักงานเอกชน ร้อยละ 10 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 52 ปริญญาตรีร้อยละ 40 และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 8 สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น ส่วนใหญ่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 37 รองลงมาได้แก่ รายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 21 รายได้เฉลี่ย 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 18 รายได้เฉลี่ย 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 13 รายได้เฉลี่ย 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 6 รายได้เฉลี่ย 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 4 และรายได้เฉลี่ย 30,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 1

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 79 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 17 มีโรคประจำตัว ซึ่งประกอบด้วยโรคความดัน โรคเบาหวาน โรคไขมันและภูมิแพ้ และร้อยละ 4 ไม่ทราบโรคประจำตัว ส่วนใหญ่มีความสนใจสุขภาพพระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมา มีความสนใจสุขภาพพระดับปานกลาง ร้อยละ 39 และความสนใจสุขภาพพระดับมากที่สุด ร้อยละ 8

2. พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว ฤดูกาลที่เข้ามาท่องเที่ยว ช่วงเวลาเดินทางมาเที่ยว สถานที่ค้นหาข้อมูลนักท่องเที่ยว บุคคลร่วมเดินทางท่องเที่ยว ยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว และที่พักที่นิยมใช้บริการในการเข้ามาท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยว 1-2 ครั้ง ร้อยละ 73 รองลงมาคือเดินทางมาท่องเที่ยว 3-4 ครั้ง ร้อยละ 24 มากกว่า 7 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 2 และเดินทางมาท่องเที่ยว 5-6 ครั้ง ร้อยละ 1 โดยนิยมมาท่องเที่ยวแบบไม่เจาะจงฤดู คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาคือท่องเที่ยวในฤดูหนาว คิดเป็นร้อยละ 24 ฤดูร้อนคิดเป็นร้อยละ 4 และฤดูฝน คิดเป็นร้อยละ 2 ช่วงเวลาที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยว ได้แก่ วันเสาร์-อาทิตย์ ร้อยละ 40 วันธรรมดา ร้อยละ 24 วันหยุดนักขัตฤกษ์/ วันหยุดยาว ร้อยละ 20 และช่วงเทศกาล/ประเพณี ร้อยละ 16

นักท่องเที่ยวค้นหาข้อมูล จากคนรู้จัก (ญาติ/เพื่อน) ร้อยละ 38 จากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ร้อยละ 36 จากเว็บไซต์ ร้อยละ 11 จากแอปพลิเคชัน ร้อยละ 9 จากบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 3 จากวิทยุ/โทรทัศน์ ร้อยละ 2 และจากนิตยสาร ร้อยละ 1 โดยมีบุคคลร่วมเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ครอบครัว ร้อยละ 36 เพื่อน ร้อยละ 31 คู่สมรส ร้อยละ 15 อื่น ๆ ร้อยละ 13 เดินทางคนเดียว ร้อยละ 3 และเดินทางกับกรุ๊ปทัวร์ ร้อยละ 2 ยานพาหนะที่นิยมใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 76 ยานพาหนะอื่น ๆ ร้อยละ 19 รถบัส ร้อยละ 2 รถโดยสารสาธารณะ ร้อยละ 2 และเครื่องบิน ร้อยละ 1 สำหรับที่พักที่นิยมใช้บริการในการเข้ามาท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พักอื่น ๆ เช่น บ้านญาติหรือบ้านเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 46 โรงแรม ร้อยละ 29 รีสอร์ท ร้อยละ 16 โฮมสเตย์ชุมชน ร้อยละ 7 และใช้บริการอพาร์ทเมนต์/หอพัก/คอนโด ร้อยละ 2

3. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่คาดหวังแต่ละครั้ง พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 52 เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น การทำกิจกรรมใหม่ๆ ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ร้อยละ 33 เพื่อแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ร้อยละ 13 และเพื่อรักษาสุขภาพ ร้อยละ 2

กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ ได้แก่ กิจกรรมการทำบุญไหว้พระ ร้อยละ 50 รับประทานอาหารพื้นเมือง ร้อยละ 35 นวดแผนไทย ร้อยละ 9 กิจกรรมเสริมความงาม ร้อยละ 3 ประคบสมุนไพรและสปา ร้อยละ 2

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่คาดหวังแต่ละครั้ง พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ คาดหวังให้มีค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้ง น้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 81 รองลงมาคือ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16 และ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3

4. ความต้องการในการรับบริการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ด้านที่พัก โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่าสถานที่มีความพร้อม/ห้องพักรับมีความสะอาด การตกแต่งมีความสวยงาม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 รองลงมา ได้แก่

ทำเลที่ตั้งที่สามารถค้นหาได้ง่าย มีความสะดวกสบายในการเดินทาง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และมีบริการเสริมสุขภาพ เช่น นวดแผนไทย ออกกำลังกาย สปา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93

ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผลิตภัณฑ์และบริการเป็นผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น/ภูมิปัญญาพื้นบ้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และมีผลิตภัณฑ์ให้เลือกหลายรายการ และทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องมือทุกครั้งหลังให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และ 4.53 ตามลำดับ

ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรมีความเข้าใจการสื่อสารภาษาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมา ได้แก่ มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และสามารถให้บริการด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13

ด้านระบบคมนาคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า เว็บไซต์คมนาคมและขนส่งสามารถช่วยลดเวลาในการวางแผนได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 รองลงมา ได้แก่ ใช้เวลามากน้อยเพียงใดในการเรียนรู้เว็บไซต์คมนาคมและขนส่ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และมีบริการรถโดยสารสาธารณะ เช่น รถประจำทางอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77

ด้านอาหารและเครื่องดื่ม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อาหารและเครื่องดื่มมีเมนูอาหาร ท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 รองลงมา ได้แก่ มีบริการสำหรับอาหารและเครื่องดื่มต่อทุกกลุ่มผู้บริโภคอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และมีบริการสำหรับอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22

5. ความสัมพันธ์ของข้อมูลทั่วไปกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เคยมาใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดตาก พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีแนวโน้มของพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ไม่ต่างกัน โดยเพศไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุต่างกันมีแนวโน้มของพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวต่างกัน ดังนี้ ช่วงอายุมีความสัมพันธ์กับฤดูกาลที่เข้ามาท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวแบบไม่เจาะจงฤดูมากที่สุด

ช่วงอายุมีความสัมพันธ์กับบุคคลร่วมเดินทางท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวช่วงอายุ 41-50 ปี นิยมท่องเที่ยวกับครอบครัวมากที่สุด

ช่วงอายุมีความสัมพันธ์กับยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวช่วงอายุ 21-30 ปี นิยมเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว และช่วงอายุมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยนักท่องเที่ยวช่วงอายุ 21-30 ปี นิยมมารับประทานอาหารพื้นเมืองและนวดไทย เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่ไม่ขึ้นอยู่กับช่วงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ จำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว ช่วงเวลาเดินทางมาท่องเที่ยว สื่อที่ค้นหาข้อมูลในการท่องเที่ยว ที่พักที่นิยมใช้บริการในการเข้ามาท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่คาดหวังแต่ละครั้ง

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษาสูงสุดกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีแนวโน้มของพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ต่างกัน ดังนี้ วุฒิการศึกษาสูงสุด มีความสัมพันธ์กับบุคคลร่วมเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี นิยมท่องเที่ยวกับครอบครัวมากที่สุด

วุฒิการศึกษาสูงสุด มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่คาดหวังแต่ละครั้ง โดย นักท่องเที่ยวที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คาดหวังให้มีค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้งไม่เกิน 10,000 บาท

นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่ไม่ขึ้นอยู่กับวุฒิการศึกษาสูงสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ จำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว ฤดูกาลที่เข้ามาท่องเที่ยว ช่วงเวลาเดินทางมาท่องเที่ยว สื่อที่ค้นหาข้อมูลในการท่องเที่ยว ยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว ที่พักที่นิยมใช้บริการในการเข้ามาท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีแนวโน้มของพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ต่างกัน ดังนี้ อาชีพมีความสัมพันธ์กับบุคคลร่วมเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวที่ประกอบอาชีพอิสระนิยมเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวมากที่สุด อีกทั้งยังท่องเที่ยวแบบไม่เจาะจง ฤดูกาล และอาชีพมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่คาดหวังแต่ละครั้ง โดยพนักงานเอกชนมีความคาดหวังกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งไม่เกิน 10,000 บาท

นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่ไม่ขึ้นอยู่กับอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ จำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว ช่วงเวลาเดินทางมาท่องเที่ยว สื่อที่ค้นหาข้อมูลในการท่องเที่ยว ยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยวที่พักที่นิยมใช้บริการในการเข้ามาท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีแนวโน้มของพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวไม่ต่างกัน โดยรายได้ต่อเดือนไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ จำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว ฤดูกาลที่เข้ามาท่องเที่ยว ช่วงเวลาเดินทางมาท่องเที่ยว สื่อที่ค้นหาข้อมูลในการท่องเที่ยว บุคคลร่วมเดินทางท่องเที่ยว ยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว ที่พักที่นิยมใช้บริการในการเข้ามาท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่คาดหวังแต่ละครั้ง

5.6 ความสัมพันธ์ระหว่างโรคประจำตัวกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีโรคประจำตัวต่างกัน มีแนวโน้มของพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ต่างกัน ดังนี้ โรคประจำตัว มีความสัมพันธ์กับสื่อที่ค้นหาข้อมูลในการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวที่มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง นิยมค้นหาข้อมูลในการท่องเที่ยวจากคนรู้จักมากที่สุด โรคประจำตัว มีความสัมพันธ์กับยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว โดยนิยมเดินทางท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด

นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่ไม่ขึ้นอยู่กับโรคประจำตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ จำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว ฤดูกาลที่เข้ามาท่องเที่ยว ช่วงเวลาเดินทางมาท่องเที่ยว บุคคลร่วมเดินทางท่องเที่ยว ที่พักที่นิยมใช้บริการในการเข้ามาท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่คาดหวังแต่ละครั้ง

5.7 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสนใจสุขภาพกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับความสนใจสุขภาพต่างกัน มีแนวโน้มของพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ต่างกัน ดังนี้ ระดับความสนใจสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวที่มีระดับความสนใจสุขภาพในระดับมากและปานกลาง มีวัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และระดับความสนใจสุขภาพมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่คาดหวังแต่ละครั้ง โดยนักท่องเที่ยวที่มีระดับความสนใจสุขภาพในระดับปานกลาง มีความคาดหวังกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งไม่เกิน 10,000 บาท

นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่ไม่ขึ้นอยู่กับระดับความสนใจสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ จำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว ฤดูกาลที่เข้ามาท่องเที่ยว ช่วงเวลาเดินทางมาท่องเที่ยว สิ้นค้นหาข้อมูลในการท่องเที่ยว บุคคลร่วมเดินทางท่องเที่ยว ยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่คาดหวังแต่ละครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการศึกษาความต้องการด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดตาก สรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ไม่มีโรคประจำตัวและมีความสนใจสุขภาพระดับมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเดินทางมาท่องเที่ยว 1-2 ครั้งต่อปี โดยนิยมมาท่องเที่ยวในวันเสาร์-อาทิตย์ แบบไม่เจาะจงฤดูกาลท่องเที่ยว ส่วนมากจะสอบถามข้อมูลจากคนรู้จักและเดินทางมาเที่ยวกับครอบครัวด้วยรถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก สำหรับที่พักที่นิยมใช้บริการ ได้แก่ บ้านญาติหรือบ้านเพื่อน โรงแรมและรีสอร์ท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัทธิหทัย เถาตระกูล และ ภัทรพรรณ วรณลักษณ์ (2563) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวและมากับเพื่อน มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยว คือ พักผ่อนหย่อนใจ

สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจได้แก่ ทำบุญไหว้พระ นอกเหนือจากการรับประทานอาหารพื้นเมืองและนวดแผนไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนทิ เจริญญะ (2564) ที่พบว่านักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจทำกิจกรรมเชิงสุขภาพภายนอกโรงแรมที่เป็นลักษณะ การผจญภัย เดินป่าชมธรรมชาติ ปั่นจักรยานและถนนคนเดิน โดยนักท่องเที่ยวจะใช้บริการกิจกรรมการกวดจุด นวด สปา อโรมาเธอราพี รับประทานอาหารพื้นเมือง ฟังดนตรีชมการแสดงพื้นถิ่นภายในโรงแรม และยังพบว่านักท่องเที่ยวคาดหวังให้มี

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งน้อยกว่า 10,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งฟ้า สะแกกลาง (2561) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว 1,501–3,000 บาท/ครั้ง และ 2,587.8 บาท

ในส่วนของความต้องการในการรับบริการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น นักท่องเที่ยวมีความต้องการในการรับบริการในด้านผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น/ภูมิปัญญาพื้นบ้านมากที่สุด นอกจากนี้ด้านอาหารและเครื่องดื่มจะต้องมีเมนูอาหารท้องถิ่นตลอดจนอาหารเพื่อสุขภาพไว้บริการแก่ผู้บริโภค มีบุคลากรที่มีความเข้าใจการสื่อสารภาษาท้องถิ่น ในด้านที่พักจะต้องมีความพร้อม ห้องพักมีความสะอาด การตกแต่งมีความสวยงาม และด้านระบบคมนาคมโดยมีเว็บไซต์คมนาคมและขนส่งที่สามารถช่วยลดเวลาในการวางแผนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยนันต์ ไชยเสน (2562) ที่พบว่าอาหารเพื่อสุขภาพสามารถสร้างความเชื่อมโยงกับโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพและเข้าใจพฤติกรรมมารับประทานอาหารเพื่อสุขภาพของนักท่องเที่ยวในแต่ละสัญชาติเพื่อส่งมอบบริการที่เหนือความคาดหวังและเกิดความประทับใจ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะในด้านการเพิ่มระดับความปลอดภัยในการดูแลนักท่องเที่ยวอีกด้วย (ภูพฤทธิ์ กันนะ และ จอมภัก คลังระหัด, 2560)

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลทั่วไปที่มีผลต่อความต้องการด้านการบริการในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวมีทุกช่วงอายุ ทั้งเพศชายและหญิง ส่วนมากมีอายุระหว่าง 20 - 50 ปี และมีการเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวน 1 - 2 ครั้งต่อปี โดยไม่เจาะจงฤดูกาลในการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งบางส่วนเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงฤดูหนาว และนักท่องเที่ยวมีความหลากหลายทั้งในเรื่องของอาชีพและรายได้ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000 - 20,000 บาท มีความสนใจสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง จากแบบสอบถามพบว่านักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัวที่พบมากที่สุด คือ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคภูมิแพ้ ตามลำดับ สำหรับช่วงเวลาและวันเดินทางมักจะเลือกให้ตรงกับช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เพื่อที่จะได้เดินทางกับครอบครัวและเพื่อความพร้อมเพียงของหมู่คณะ มีการสืบค้นและสอบถามแหล่งข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวจากคนรู้จัก และจากช่องทางอื่น ๆ โดยส่วนมากมักเลือกเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวเพื่อความสะดวกสบายและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวีรัช ศิริวรพิทักษ์ (2564) ที่พบว่านักท่องเที่ยวนิยมค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อออนไลน์และคนรู้จัก โดยมีการเดินทางท่องเที่ยวพร้อมครอบครัวเพื่อพักผ่อนและไหว้เคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กิจกรรมด้านสุขภาพที่นักท่องเที่ยวสนใจ ได้แก่ การนวด อาหารพื้นบ้าน การใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและอาหารสุขภาพ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพรมาเป็นอันดับแรก

นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังนิยมใช้บริการที่พักในอุทยานสำหรับพักผ่อน เช่น อาคารรับรองนักท่องเที่ยวลานกางเต็นท์หรือโรงแรมทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ มีการร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกลางแจ้ง การผจญภัยต่าง ๆ การรับประทานอาหารเช้าพื้นเมืองประจำถิ่น เป็นต้น และการเดินทางท่องเที่ยวในแต่ละครั้งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคาดหวังงบประมาณในการเดินทางไม่เกิน 10,000 บาท จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของโลกที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ วิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญกับการบำบัดความเครียดโดยการแสวงหาวิธีการผ่อนคลาย เช่น การนวด สปา เป็นต้น ทำให้ผู้คนมีความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกันมากขึ้น นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีเอกลักษณ์เฉพาะในผลิตภัณฑ์การให้บริการ เช่น การบริการนวดแผนไทย การบริการ อบสมุนไพร และการประคบสมุนไพร ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำไปเป็นแนวทางสู่การพัฒนา

และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดตาก ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์กับนักท่องเที่ยวและตอบโจทย์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและวางแผนการพัฒนาเส้นทางที่ใช้ไปยังจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น เพิ่มรถประจำทางสำหรับการท่องเที่ยวภายในจังหวัดตาก

2. ควรปรับปรุงสถานที่ให้สะอาด ปลอดภัย สวยงาม น่าสนใจ และมีการเตรียมการสำหรับรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชาวไทยและชาวต่างชาติที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

3. ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดตาก เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเกิดความสนใจในการมาใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในการใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

2. ควรทำการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสามารถนำมาพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *Executive Summary สถานการณ์การท่องเที่ยวเดือนตุลาคม 2564*.

กรุงเทพฯ: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา.

ชัยธวัช ศิริบวรพิทักษ์. (2564). ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยสมุนไพรรักษาและแพทย์แผนไทย

จังหวัดมหาสารคาม. ใน *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 59* (น. 288-302).

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยนันต์ ไชยเสน. (2562). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและนวัตกรรมพัฒนาอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับโรงแรมใน

จังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการ Veridian E –Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขา*

มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 12(5), 262-282.

ทัชชญา ทรงอิทธิสุข. (2560). *การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากมุมมองของนักท่องเที่ยว : กรณีศึกษา*

อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. (ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.

นันทน์หทัย เกษตรภูกุล, และ ภัทธพรธณ วรรณลักษณ์. (2563). การตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่ง

ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 26(2), 72-83.

นันทพรธณ พูลอำ. (2565). *การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ*. สืบค้น 22 มิถุนายน 2565, จาก

<https://sites.google.com/site/456556123456asdf/kar-thxng-theiyw-cheing-sukhphaph>

ปรีดา ศรีเมฆ. (2560). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด*

อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. (ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- พรรณณี ตั้งใจสถาปัตยกรรม. (2560). *การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ*. สืบค้น 19 กรกฎาคม 2565, จาก https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/WNRPT6012070010002
- ไพศาล กาญจนวงศ์. (2565). *นิเทศศาสตร์กับการท่องเที่ยว*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2565, จาก http://lms.mju.ac.th/courses/631/locker/content/%E0%B8%9E%E0%B8%97%20335/td335/chapter1/chapter1_1.htm
- โพสดีทุญญ์. (2562). *ทำความเข้าใจ “เมืองรอง” คืออะไร และ 55 จังหวัดน่าไปมีที่ไหนบ้าง*. สืบค้น 18 กรกฎาคม 2565, จาก https://www.taklocal.org/webboard_obt.php?hd=3
- ภคินี วัชรปรีดา. (2559). แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยชุมชนในจังหวัดนครพนม. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 13: ตามรอยพระยุคลบาท เกษตรศาสตร์กำแพงแสน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภูพทุธี กันนะ, และ จอมภัก คลังระหัด. (2560). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน *การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 8 (RMUTCON 2017)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- มนไท เจริญญะ. (2564). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชาวไทยผู้ที่สนใจท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการสารศาสตร์*, 4(3), 664-677.
- รุ่งฟ้า สะแกกลาง. (2561). *พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา*. (ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ลัดดา ศรีอัมพรเอกกุล. (2560). *การพัฒนากลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวระดับเมืองรองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุคุณภาพ*. (ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, และ ปิยะพร ธรรมชาติ. (2559). รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(3), 167-181.
- วิกิพีเดีย. (2565). *จังหวัดตาก*. สืบค้น 18 กรกฎาคม 2565, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดตาก>
- สุภาวรรณ สุวรรณสิงห์. (2561). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการใช้บริการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical Tourism)*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดตาก. (2565). *คำขวัญประจำจังหวัดตาก*. สืบค้น 18 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.posttoday.com/life/travel/587425>

คณะผู้เขียน

ดร.สุวรรณี ศรีียบ

ศูนย์พัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาชีพและเทคโนโลยี
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
41/1 หมู่ 7 ต.ไม้งาม อ.เมือง จ.ตาก 63000
e-mail: suwannee.sriyab@rmutl.ac.th

นายภาคภูมิ ใจชมภู

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
41/1 หมู่ 7 ต.ไม้งาม อ.เมือง จ.ตาก 63000
e-mail: pakpoomjai@rmutl.ac.th

ดร.ศิวศิษฐ์ ปิจमित

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
41/1 หมู่ 7 ต.ไม้งาม อ.เมือง จ.ตาก 63000
e-mail: siwasit.pitjamit@rmutl.ac.th

ผศ.ดร.ปริดา จิวปัญญา

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
41/1 หมู่ 7 ต.ไม้งาม อ.เมือง จ.ตาก 63000
e-mail: parida.jewpanya@gmail.com